

[illegible]

—ЧАКЫРДАР—
КОЛХОЗ ОРДУК
ДИЭТИЛЭР

Тыа сирин бүгүнгүтэ

ТЕНДЕНЦИЈА

Олох хамгийн тунгавчлан
рэтэн сынаа туохха бар
ытыгар үрдэббитийнэн Бү
лүүтэн биир массына
оту адалтары 250 тын
сак. турар. Аймда нэр
хаттарар түбсн
оржовонгарга оёонулдуох
тах нөмө калбортантан
олуулан, республикан
туруорсан 10 дөл. сак.
кредиты ылыбтытар. Сага
тэрэллэнт нөлхөз ырах
сирдэртэн оту тизэтария
тэ Бүлүүтэри «Сельхоз
техинианы». Тын хабаа
ыстыбатын министрство
тын автомашинатын,
«Автотранс» трейн кыт
та дуогабардаһан үлэинир
Ону тейнэн бөйэлэрин
автомашиналары эмиз-
таллалар. Нуотара үрэгит
тэн бөйэлэрин куустарыны
90-ча тоһоһ оту тизэбит
тор. Итинэн сүргэ быйыл
Нуотарага 110-ча субан
сүөһүнү кыстатан туруо
лаллар.

Билгине колхоз байланыштырып алынып кеткен. Оңу табынан чааынадай дон Т10-ча сымлынара эмне жонилер көрүүдөргө тарайыптарыгар сымдыр. Озору араарар атын сымдыныкка туттарбыт. Ол онунга, туусвах дондон көрүүтүгө, бурдугар, ууланымалыгар төлөбүр олохтонмут.

Колхоз бааһынаа хайаанастыбааларга, биирдилэон дьонго олүүлэрин (пайдарын) биэртэ хаабт. Онон бидиниги туругунаа 730-ча ынах сүлүүлэх, 550-ча сылытылаах хаалбыттар. Ынаар ынах ахсаана даппа абыһаабыт. Ааспыт сылга 20 ааһыахсыттаах хаабт буолаллартарына. Ылгини 15 эрэ хааһыахсыт үлэлир. Онон илпикитин дьону үлэни халчтыһыа боп нуруоһа уусугууыр балаһааннааһаах. Үлэ илпикитин хааһа үрдүүр ыһаа суох. Ол иһин саага төрүдүлүбт хайаанастыба сымалтата араас суолу.

ДТ-75, МТЗ маршылаах
транспордары, КАВЗ авто-
буһу атылгасныттар.

Ааспыт сымга бюджет-
тан да үбүлүнэр 4 мол.
солк. 200 минсталах ку-
лауу үлэҕэ киирбит, 400
тыһ. солк. 030 минста-
лаах стадион тутулаубут
ирочнай гарагы тутууга
1 мол. солк. үлэ кытыла-
лыбыт. «Интуэвдмелло-
рацын» хэбэлүк ПМН-
тан кууһунун 100 тек-
тарга дуданы астарбыт-
тар. Итинин 1200 тыһ.
солк. үлэ тилорулаубут.
Осо иллэри сыл Мин-
ныһаалаҕа уонна Кодоо-
ло сыйлыгытар улаах күүтү-
лээх элэктрическэй ли-
ниилар тардыллан баран-
нар үлэҕэ киирбэни ту-
буттара. Ол иһин быһы-
подстанциялары ыарга
накаатиспыттар. Оттон
Минныһаалаҕа 100 төбөҕө
хотон уонна үлэһиттэр
олорор дьыалара туту-
луохтааба, үн сүбөдунан,
саралын илик Д. П. Ла-
зарев бырайыагынан Ми-
нныһаалаҕа диири суол өтө-
һүлүбүт.

Пийнлэгтний хөдөөний бүтэйдэхийнхэн хүүсэд дарахтанар, лугомелиоративнай этэрхити тархнэр булааннаахтар. Ити үлхэри шылгыта солбох техниканын хааччыммыттар. Арэнднай предприятые буудуухтарыттай бада санаа онгостубут объектаны — гарахтар, шаирнахалмыр луун, механизатордар дынлэра, мастарыскый, кварталнай хотельнай, араас сарайдар книрэр массына тигэрэвни (машинный двор) коомлексын — быыл хайаан даданы ситарон үлэс ыллэрэр бадалахтар. Ол алын капиталнай тутуу оройуонанануе управленийтыгар уутуруорсаллар. Быыл сабын лугомелиоративнай этэрхити үлдэгтэн 30—40 гектар сирн өнгөрө, бүтэйдүн алах сыхлах от сизмэтин аһар бада.

дэр бурдаахтар, бvу хай-
дах тунамары эмнэ тол-
куйдvүүлээр.

Чансрдар бэрт албах
кэлсэтин, сүбэлэнин кэн-
нитэн холхоулан оло-
ргогто бичаарынны
алхэмьттар, Олорчу би-
тарийан хаалхатарын
нэлднэгэ ханьык да-
ны тутуу шылалар кы-
да суох буолар, аны ба-
һынзалар суогулан ийн-
китин бурдугуман хаа-
чыллымытарыгар эм-
кыччттарар балаһман
ныаһаллар, сирн тулса-
рач өгөрүү, албах сым-
лаах оту аһын курдуу
үлэтэр кэлһинэч бича-
арлар ымахтара суох
буолар. Итинн учуотта-
быттара уонна итинн с-
лаа үлөһөн дьарыктанар
туһунан эмэе толкуйдау-
лар. Холбоор, Чансрдар
кыраһыччын өгөрөр-
буор, кумах баар. Оно-
хеминн өгөрдөөх шө-
гөөх төрүттэлэри кытта
кыраһыччын үктүүр сы-
бы үлэтэтэр толору кыа-
хтаахтар. Оччогунэ үл-
киттерин, нэлднэгэ оло-
чу, чэпкени сыанаалах
кыраһыччын хааччыһын
бөлүгүрөөһүн бичаарарга
суоттааһаллар.

Урунку совхоз түүрт
отделениелара кыттыдан
убүдээлиниэриниэ бурду-
гу үүнэрэаччилэр дьо-
бус предприятие быһаа-
тыан онуоха-миндэ-
дизир үлэһин буолдулар.
Ити кэллэ хайдах быһаа-
рылара былибэт. Онон
чакырдар быһаһыналары
окурду, бурдугу бөйбөр
үүнэрэни бочурусуу
түөрэ туттааттар. Тутуу-
маныны эмнэ биэр боч-
чумаах сорукарынан
аабыннар. Билгени ту-
туу маһы сорогуоскала-
һытга беригээдэн үлэ-
дэтэллэр.

Сага тариалиһит қол-
хоз үлэтин-хамнаһын итин
нурдук саралаан, итинин
кэскилин аныкатын уу-
рунарға кыһанар.

С. АЛЕКСЕЕВ.

КҮН-ЫЙ БУОЛБУТ КИҢИБИТ ЭТЭ

Хоту оройуоннарта кө-
хөрүүтэ барбыттар сө-
рүнгө ыгырыллыа суох-
таах этибит. Ол курдук,
Кэбэйигэ кыарбыттарга
200 бронь бардалибигин
өлүктөөх сыалта аныкы-
батага. Инисиги ытаа-
ры батынкан турдахта-
рына В. П. Харитонов
кэли илэниэху кытта
тураачылар фроннга
ыгырыллыа суохтаах-
ты, онуоха бронь баа-
рыа элпитин эт кулгаах-
пынан истэн турабын.
Ону көндүк, бронь кла-
бигин билэр эрэри,
кылымтата.

Тува гахсын суудун билэн, Икэнлий Петрович суһаллын катарынан Дьоккуускыйдаабыта, Оһно туруорсан, чурагчылары тоһнерго көнүл ыбытын көһнө аһы иһэһи.

ишар офицердар, элнэт-
төргөтөр ылбыт дөвшнөрүн
аналлах сирдэригэр
төрдүктүктөрүнөкү куу-
бурданын, өмнө акаа-
лаабыттары. Ити курдуу
Пркуталайга төрдүбит-
төрө Онтон сэмийлээн
сөгөтөгүн эрэ төнүбү-
түм, атыттары кыла-ар-
за утарттаабыттары. Хо-
лобур, кыраый Ленин
аалынан колхостан ахыа
этибит. Дьомхор эин эрэ
теңнөн тийбэтиги.

Аны дотуугаа дайду-
бутугар кэлиин. Н. П.
Харитонов туруурсан си-
тиспитэ Онон оройуонуу-
гар, дьонуугар-сиргэнгэр
омголубу үтүөлэрин үчүт-
таан, бу үтүө кэли аа-
тын үлэстүгэр тулунан
толмуйдуурбут наада этэ

Т. СОКОЛЬНИКОВ

КӨМӨЛӨӨЧЧҮЛЭРИМ
УМНУБАТТАР

Бир сарсырда санга
тизлэн илбирит саһаа
ным таһыгар оҕолор са
һарсаалларын дыктиргээ
тахсан көрбүтүм үс уол
хастыһы хайта сымдал
лар эбит. Урут да кэлэ
көмөлөһөөллөрө. Кини
дарыны сорууда суох
буоһууры буосан өрөдү
күннүрүгэр кэлбиттэр. Чу
һаһан көрбүтүм Сергей
Крыдов, Көля Игнатьев,
Саша Платонов эбиттэр.
Балачча майы хайыһыт
тар. «Көмандирбит Дима
Слепков дыһабыта, би
һиги өссө бастынсаа из
лихтэххэ итибит сарсы
атын оҕолор кэллэхтэрэ»,
— дииэ көбөһөннөххө дын
буосан бөтөһүлэр.

Битим сина тариалибит
«Дюбур» дээн ааттаах
аларык саяааланын бөлө-
бүн оҕолор кэлэн бар-
быттар. Кырдыас кини
бөлүмүтүнэн оскуулабар
«найылыммыт» араат-
та. Учууталлара Василь-
Митрофанович Жирков
сататтыгынан оҕолор кы-
һын устата оттор маспын
хайытан, саяаанынан бэ-
рэр буолбуттара быда-
наат. Ону үтүө өңө эч
һанда толордолгон.

Одолор барахсаттар бу
хурдун кэнэсэс дааны
кыымат дьонго көмөлө
нө сылдьар сайыас са
наагаа, амарах дьон буо
ла улааталларыгар баа
рабын.

Г. СЛЕПЦОВА,
участок

Baltimore

ҮӨРБҮППҮТ
БААРА...

Урут хамнасныг да дууна суогуунаа уоина оодолор да кырааларынаа үчүгүд дьыа тэрлэн булар амалын сунд. Хайа, уоина онтуунаа барыта фонд булар. Атылаахыахытаа баарбыштыг да иһэн, кырдыгы ыктыооноо эт тахха, даама туророси уоина хамтан эрктити алаар суолбутуу-нысаттан билбэт иһиһит. Ааспыт сэл бүтэһигэр пайыһытаахтар муһаахтарыгар «Сит-дояр» дьыа стотымаа то-лоонуунаа тутан ыһыт ан, кыһык улаахыа буолбуга.

аана итгэс бусын хаала. Огохулдубут сиритгэн итгэс нэлбэтгэс чуолхэй. Ирдэһэн нөрдүбүт да, булбатымбыт. Эргэн үлэһитгэс билигмэттар, итгэс нэлбитин курдун этэлдэр.

Билмиш, Сыланиш, сол-
по тарихиш. Товаровед-
тар уларыш-таларыш ту-
рааччылар. Холобур, би-
лигин товароведият атын
үлгө баран хаалдыныш.
сервизимиз анын иш бу-
лан билерар? Ким ошугар
кээбиз иш билбете чуол-
рай

М. ПОСЕЛЬСКАЯ

дэг сүлддэргэ аналзаах
хара-үрүм кэстүүлээх
унифицированный «Кас-
кад-ЮТБ ЗОИД» телеви-
здорды (уга снимок)
серийнэйдэг олгоруута

кирда. Сига телевизор
уона дециметровая диа-
гональга үзелир, сен-
сорная салалтылау.

(PHTA—CUTA)

Санаратналы «Экран»
производственный холбо
нуула дөлдүбүт спутник-
тарын нөүгө телеизо-
рынан бизнеспари ылар-

сигналка). Модуляторы катта маанийн приемник ирээх сэлэнцмэлэр уон тыһымчта малларыг төлөһүрүдүрүтүр өгүбөөх

сигналлары бизгә. Бу геологтарга, нефтяниктарга, газониктарга, балыксыттарга... туһалыа.

Элнэ бу хэлбэлзүн илэ.

(спорт)

БЫРААТТЫ ДОБОРДУУРАПТАР БИРИНСТЭРИГЭР
РЕСПУБЛИКААБЫ ТУБҮЛГЭТТЭН

ҮРҮН МЭЭЧИГИ ТЭЙИЭККЭЛЭТЭН...

Алсхыт нэдрээ өрө-
бүд күннэригэр оройуон,
ону аабан республика
спордун олодор биир
ураты боһо түгэи буол-
ан ааста. Ол — быраат-
тыы Дотордуураптар би-
ринстэригэр ытыгыт-
быт «Урожай» ФСО осто-
уол тенниһигэр хамаан-
данан уонна биридн-
лээн бастыар иһин күр-
эхтэһинтэ. Ону Саха
сирия 9 оройуонун уонна
Дьоккуускай куорат ха-
маандалары иһин көрүс-
түлэр. Барар-ислар айах
«атабын собоһонго» төһө
да лаппа ыраабытын,
сыанан-арыанан ала-
быт буолбутун иһин Сид
Бүлүү энэриттэн Бүлүү,
Уһаа Бүлүү, Ньурба
оройуоннарын теннис-
ччтэра күрэхтэһинтэ
суолта биэрэн кэлбиттэра
биирэннэри ара сон. Ки-
инлэри сэргэ Намтан,
Уус-Алдантан, Мэнэ-Ха-
наластан, Тааттадан.

Аммантан кэлэн кытын-
налар.

Спорт уонна культура
арахсылат аргастыла-
лар. Күрэхтэһини үө-
рүүлээхтин айыы уонна
бырааттыы Дотордуурап-
тарга анаахты ахтыа
иһэһитэ ол сиэринин
ырыа-тойук додунуоллаах
аастылар. Оройуон дьа-
лаататын бөһүлгөтүн
солбуулаачы А. Р. Сар-
гыдаев спортсменнарга
сөһүннэлэри баһаран
эбэрдэлээбитин кэннит-
тэн эдэр сааһыгар олох-
тон хомолтодохтук бар-
быт Михаил Дотордуу-
рап сырдык көрүһүгэр
мустубут дьон сүһүөхтэ-
рингэр туран хоолдуй-
таах бэйэлэра хонкууан
ыллылар. «Урожай»
ФСО председателэ П. П.
Гогоцев, спорт минис-
терствотыттан М. Е. Дру-
зынов эбэрда тыл этти-
лэр. Дотордуураптартан
улаханнара Станислав
Михайлович иһинлэр би-

ринстэригэр ытыллар
күрэхтэһини тэрийээч-
чилэргэ махтанарын бил-
лэрда. Күрэхтэһини бы-
лаада «Теннисччээ ал-
гыс» (Мария Герасимова
тыллары, Владимир Ко-
телский мелодията) дьин
ырыанан додунуоллаан
өрө күөрөйдэ. Ахтым
күннэни М. А. Гераси-
мова салайан ытытты.

Дотордуураптар ба-
тылара Татьяна, Мария,
тастыах адыһыгара Усти-
ныя куораттан ылдыт
быһыгытын ытырыл-
лаан сырыттылар. Остуол
тенниһэ маанай үөдүй-
рингэр Дотордуураптар-
дыын биригэ оонньуу
сылдыбыт республика
урукку биир куустуу
теннисчтэ П. П. Око-
нешников (Нам), спорт
салайааччыта П. П. Го-
гоцев дьирин ис хоһоон-
ноох, нэһинлээх ахты-
лары өнордулар. Станис-
лав, Александр Дотор-
дуураптарга, ону тэнэ
оройуон, республика
урукку чемпионнарыгар
махтал суруктар, суве-
нирдар, бэлэхтэр тутта-
рылыһылар. Михаил
ырыаһыт быһыгытын
дыһырата тиксигэ сыл-
дыбыт «Чороон» ансам-
блыттан Петр Макаров,
Владимир Татаринов, Аг-
рафена Кузьмина, Ека-
терина уонна Алексей
Егоровтар кэлэнэр, ыл-
лаан-туойан олус киз-
гэттилэр.

Икки күн устата тура
тэһинэн Чурапчы сэлэ-
нэтин ардаа өртүгэр са-
на тутулуубут «Агро-
прогресс» МПМК-тын
спортзалыгар илестин-
лээх кырыһыллар биридн-
биир салбаан бардылар.
Маанай хамаанданан
иһи кыахтаарын быһаар-
сыы буолла. Күрэхтэһини
4 ракетанан (2 бастакы-
та эр дьонго, 2 кэни-
интэ дьахталларга) ы-
тылыһына. Бииһи оро-
йуоммут 2 хамаанданы
туруорда. Бастакы ха-
маандада Н. Н. Попов,
А. М. Догордунов, С. Н.
Вашарина, Е. А. Тимо-
феева иһинэн оонньооту-
лар. Иһинлэр бэйэлэрин
бөлөхтөрүгэр Уус-Алдан,
Бүлүү, Уһаа Бүлүү тен-
нисччтэрин холкутук
кыайталаан бараннар,
атын бөлөхтөргө чөрбөй-
бут Дьоккуускай, Нам ха-
маандаларын кытта ута-

ры көрүсүлэр. Бииһи
дьоммут сүрүн утарыла-
лааччыларын — дьоккуу-
скайдары 4:0 ахсаанынан
сабырыданнар, республи-
ка быһылгы кыайыла-
лаахтарынан буоллулар.
Намнар Дьоккуускай ха-
маандатын кэнниттэн би-
ринстээх үһүс миэстэ-
табыстылар. Бүлүүлэр
төрдүс, ньурбалар алтыс
миэстэлэргэ тиксэннэр,
бачча ыраах мээһэ-
кэлбэтэхтэрин бигэргэ-
тилэр. Яков Старостин
курдук кыахтаах оон-
ньооччулаах аммалар ти-
лэх 11-с миэстэ-табы-
лыһылар. Чурапчы ик-
кис хамаандата тохсус
буолла. Эдэр теннисчи-
тэригэр бөлөхтөрүгэр Дь-
оккуускай, Ньурба хамаан-
даларыгар түбөһөннөр
хара ааныттан сыта-
рыдылар. Ол да буол-
лар В. Никитин, Г. Мес-
тинов үчүгэй оонньууну
көрдөрдүлэр. Хамаанда
бастабыгар иһлэрлэли-
бит Л. Платонова оон-
ньообута буоллар, арым-
инники кэһкээ тарды-
лаһыахтара хааллаа.

Күрэхтэһини сытыы
чыпчаалынан, биллэн ту-
рар, бириднлээн бас-
тымыр иһин кырыһыллар
буоллулар. Маанна биир-
да сыһа тутууну да,
туоранан иһэһин. Онуо
күрэхтэһини сабаланыаһыт-
тан тыһааһыһаахтык
барда. Хас көрүһүү
кэнниттэн бэртэн бэртэр
эрэ хаалан сүүмүрдэнэн
иһтилэр. Дьахталларга
саастаах оонньоочу Е.
Н. Староватова (Нам)
үһүс миэстэни эрэлээх-
тик ылла. Оттон баста-
кыны А. Ф. Илюкентье-
ваны (Дьоккуускай) ыт-
та бииһи Светлана Ва-
шаринабыт билдэста
Хамаанданан кырыһыга
Вашарина Илюкентьева-
ны сирэй көрсөн кыай-
быта. Онуо бу да сы-
рыһа эрэл баар курду-
та. Ити эрээри эрэлбит
тиэрэ эргийэн бирид-
иккэ партида утуу-су-
буу кыайан 50-гар чуга-
һаабыт тынан баран эр-
чимнээхтик хамсанар Ана-
на Илюкентьева дьах-
талларга республика бы-
һылгы кыайылаадын
аатын ылла.

Эр дьонго чурапчы-
лар Никита Поповка
эрэммиттэ. Кэни ха-
маанданан кырыһыга

маастарга кандидат
Александр Алексеевы
(Дьоккуускай) сирэй көр-
сөн кыайан тулар. Маанна
таарыһа эттэххэ, Алекс-
сеев Барселонатаабы
олимпиадада инбалин-
тэргэ күрэхтэһэ барыах-
таах дьин биллэрбит ки-
һилэра. Ол «кутталлаах»
тениһистини сэрибэй
обургу бастаһынан бии-
һи Н. Поповкытыгар тик-
сийиннэрдэ. Онуо туһу-
гар реванш буолла. Бу
сырыһа кыайыы Алек-
сеев туһатыгар түмүк-
тэһинэ. Күрэхтэһини чем-
пионунан киһи буолара
буоһуо дьин билгэһин
киһи элбэх этэ эрээри,
үөлэһинээра Илья Наход-
кин (Уус-Алдан) Алекс-
сеевы 2:0 ахсаанынан
итэрдийдээхтин кыайда.
Находкин салгыы Пан-
телеймон Ивановичуун
(Дьоккуускай) кыайы-
лаады быһаарыста.
Онуоха бастакы разряд-
таах эдэр оонньоочу
Иванов үрүт мээһиги
төһүгүт курдук сабыта
охсуталаан чемпион аа-
тын ылла. Үһүс бирин-
стээх миэстэ Намтан сыл-
дыар Василий Дани-
ловка тохсойдо.

Күрэхтэһини кыайы-
лаахтарыгар, призердар-
га жетоннар, грамоталар,
биринстэр туттарылы-
нылар. Республика, оро-
йуон үтүс төриятэлэра
спонсордаан өйөбүл буол-
буттары астынан бэлэ-
тиэххэ сөл. Элбэхтэн
адыһады ааттаахха
маанык: «Юность Рос-
сии» ФСО республика-
таады сэбиэтэ олохтоо-
бут «Кыайыһа дьулуу-
рун иһин» дьин Станис-
лав Дотордуурап ааты-
нан бириниһи В. В. Ста-
роватова (Нам), «Көһчэ-
ри» табарыһыта олох-
тообут «Спортка уһун
үйлэһини» дьин Алек-
сандр Дотордуурап аа-
тынан бириниһи Л. Е.
Попова (Дьоккуускай),
Чурапчы сэлэһинэтин
дьялаатта олохтообут
«Бастык техникалаах
оонньоочу» дьин Ми-
хила Дотордуурап ааты-
нан анал бириниһи С.
Н. Вашарина ыллылар.

Дьа, ити курдук Чу-
рапчы оройуонугар, рес-
публикара остуол тенни-
һа сайдыытыгар улахан
өһөлөөх бырааттыы До-
тордуураптар биринстэ-
ригэр анаахты күрэхтэ-
һини тэрээһиннээхтик бар-
да. Бу үтүө сабаланы-
ны салбааннар Нам оро-
йуонун теннисччтэра
эһинил бэйэлэригэр тэри-
лэн ытарга санааһыт-
тара хайдаллаах.

В. НИКИФОРОВ.

ХОТТОРОН
КЭЛЛИБИТ

Өрүс унуордаады өрө-
йуоннар нөһүл туһууга
зоннаһа күрэхтэһини-
ра Амманна аспыт өрө-
бүд күннэргэ буолан аас-
та. Маанна 10 оройуон
кыттыахтаах этэ даһаны,
6 өрө хамаанда кырыһытэ,
ол иһиттэн олохтоохтор
иһини туруордулар. Ба-
рыта 65 спортсмен күр-
эхтэста. Ити иһигэр
биир спорт үтүөлээх
маастара, 33 маастар, 4
бастакы разрядтаах тус-
туук, онтон уратылар
спорт маастарыгар кан-
дидаттар. Хамаанданан
түмүк тахсыбата. Бу
күрэхтэһини түмүгүнэн 5
миэстэ иһигэр кырыһы-
биттэр Бороһонто рес-
публика финалыгар кыт-
тар быраабы ыллылар.
Бу түһүлгэ түмүгүнэн
барылаан көрдөххө, би-
һиги оройуоммут тинэх
миэстэ-табыдыар.

Бириднлээн ыһа-
һыларын бастааты-
лар:

48 кг — Василий Гого-
лев (Уус-Алдан), Семен
Федоров (Чурапчы) төр-
дүс миэстэ буолла.

52 кг — Нюргун Ива-
нов (Амма).

57 кг — Роман Цыпан-
дин (Амма), Дмитрий
Иванов (Чурапчы) төр-
дүс миэстэ-табыста.

62 кг — Василий
Стручков (Уус-Алдан),
бастаата, Игнат Сысоли-
тин (Чурапчы) иккис
буолла.

68 кг — Андрей Яков-
лев (Уус-Алдан).

74 кг — Дмитрий Тата-
ринов (Амма), Петр Ни-
кифоров (Чурапчы) төр-
дүс буолла.

82 кг — Алексей Ста-
ростин (Мэнэ-Ханалас).

90 кг — Павел Башнев
(Мэнэ-Ханалас), Чурап-
чыттан бу строкалар ав-
тордара төрдүс табыс-
та.

100 кг — Данил Два-
данилин (Нерюнгри).

130 кг дьэри — Юрий
Парников (Уус-Алдан).

Көрөргүт курдук, би-
һигиттэн Игнат Сысоли-
тин эрэ иһинс миэстэ-
лээх. Аны бииһи оро-
йуоммуттан биас тус-
туук спонсордааһыны
нан бөһүбүтти утары ки-
риһилэр. Холобур, Егор
Красильников (Мүгүдэй)
Мэнэ-Ханаластан ту-
һууна. Түмүкүт үөрдү-
бат, Туох эмэ быһаары
ыһылыһабыта табыл-
лаах курдук.

А. СОЛОВЬЕВ.

Ох аһаабылланар—
оноһос субулла көтөр

Соторутаабыта өдө
спортнаһа оһуолатыгар
улахан дьонго ох саа-
һын ытыһа бириднлээн
бастыар иһин республи-
ка кыһынгы күрэхтэ-
һинтэ буолан ааста. Чу-
рапчы, Таатта, Горнай,
Мэнэ-Ханалас оройуон-
нарын уонна Дьоккуускай
куорат бөргүннэра 25
уонна 18 метр тэһиччи
сирдэртэн сылга түһ-
раһтэ икки күн устата
хатыһылаахтык күрэх-
тэһилэр.

Эр дьонго кыайы-
лааһынан Майаттан сыл-
дыар спорт маастара
Проконий Васильев та-
быста. Киһи иһин дьа-
танцияда иһиннэригэр
бастаан 568 очкоһунан,
Саха сирия рекордугар
биир очкоһунан тийбэста.
Рекорду 569 очкоһунан
хууһун бииһи оһуола-
быт онуе ыһааһын уө-
рөннээхччтэ Сана Попов
1984 сыллаахха олохтоо-
бута. Проконий, 18 м
дистанцияда маастар
нуорматын 8 очкоһунан
аһаран, бидигин да үчү-
гэй формалааһын көр-
дөрдө, аатын-суолун өссө
чигэттэ. Иһинс, үһүс
миэстэлэри 18 м ыһа-
лар: Евсей Будинин
(Дьоккуускай), Анатолий
Никифоров (Майа), 25 м
— эмнэ А. Никифоров
уонна Ньургун Федотов
(Москва).

Дьахталларга Чурап-
чытаады өдө спортнаһа
оһуолатын IX кыла-
һын үөрөннээхччтэ Ана
Стасова эмнэ икки дис-
танцияда үрдүк көрдө-
рүүлэри ситиһэн бастаа-
та (543 очко), маастарга
кандидат нуорматын то-
лордо. Ана спорт бу көр-
үгүнэн дьарыһаһыта
үһүс сыла. 1992 сыл-
лаахха 25 уонна 18 м
дистанцияларга кыра
саастаах кыргыттарга
республика чемпионката,
спортнаһа оһуола 1992
сыллааһа чулуу спорт-

сменката. Киһи түмүгүн
эр дьон көрдөрүүлэрин
кытта тэһинэн көрдөххө,
18 м иһинс, 25 м үһүс
көрдөрүү, 25 м иһинс,
үһүс миэстэлэ-
ри эмнэ Чурапчы оһуот-
тара Лена Андреева уон-
на Пана Старостина ыл-
лылар, оттон 18 м — Л.
Дружина (Майа) уонна
Света Васильева (Таат-
та).

Оройуон спорткомите-
та олохтообут түөрт
аналаах биринстэрин
хаһааһыһынан буол-
лулар: «Үчүгэй техника»
— Дуия Тарабукина (Чу-
рапчы), Ньургун Федо-
тов (Москва), «Эдэр кэ-
һиннээх спортсмен» —
Ана Стасова (Чурапчы),
Гонна Ефремов (Чурап-
чы, VIII кылаас үө-
рөннээхччтэ). Оттон спор-
тнаһа оһуола олохтоо-
бут «Спорт ветерана»
дьин бириниһи бу оһуола
тренира 40 саастаах Ми-
хила Филатов ылла. Ки-
һи бу күрэхтэһинтэ тох-
сус, алтыс миэстэлэргэ
табыста. Ол күрэхтэһин-
тэ кыттаахчылар таһы-
нара үрдүүн көрдөрөр.
Т. СТАСОВА.

НЫЫЛ-
СҮӨЛ
ЭЙГЭТИГЭР

Бу өдө төрөһүттэра бөрнэ абырһаһалар: дьаһа
соһоһотуу хаалларалларыгар эбэтэр аралдыһаһары-
гар Долли гориллаттан (халас снимок) ордух иһэ-
риһиннэи уонна кыһаһыһаах наһини булар уустуу

«Элегантнай», «чочуонай», «бары өртүгүн идеаль-
най», «күөх хааннаах»... — киһини профессионаллар
биир санаанан итинни сыаналыһылар. Бу сана
фотоһоһоһу кэһини бөртээхэй. Тахса эрэр «сулус
ка» (ортоку снимок) улахан ситиһини баһарылаа.

АХШ Хотуу Каролинаһаады университетин уе-
найдара итайһаһа снйиннэ саһа көрүгүн (уһа
снимок) үөһэтинтэ элбэх сыһаарын ыһыһылар. Дьа,
уонна түмүк баар буолла. Төһө үчүгэй дьуһуһа-
һа? Ким хайдах сыһаһаһыһынан. Биир чуолһа —
иһтириһин тарта Америкада бу дьини гибриди
иһтиһтэрин баһаһаһтар үгүстэр. Эксперимент оһо-
роһоччулар хайһа-үйэ маһыһыһаһа 30-тан тахса
көрүгү айыһтарын өтэллэр.

РИТА—ССТА—БА фотоһара.

КЫЫЛ-СҮӨЛ ЭЙГЭТЭ

Швейцария дэрибизэтин бу фермердэре (хатас сизимон) одус астыннылар, кыэн да тутуннулар, ба-
рааннара сэттэ оёону төрөттө. — улахан сизимин.

Иллэн кэмиз тугунан дыарытаныахха. Сямар-
скай уобалас Тольити куоратын Одо уонна ыччат
абыллытын дыбарыанын зоологическай курубуогар
дыарытаныаччылар хоруйдара балэм; биллэн турар,
кыылдары-суоллорун буюбуйдуохтэро. Ортоно сэм-
монка—Алиса черепахалара сарсыардаанчы аһыл-
гар моруоубу таптаан сыыр.

Нэнтрин хоту өртүгэр Ходмезевашархееда саас ахсын бостууктар бэйлэрийн идэлэрийгэр нааданваах сынас буолууга, мастертсвова үгэс буоабут араас нүрэхтэһинлэри аыталлар. Улаа сэнэксэа—мэһини эыппаһыан бэитэккэ ным урут тииһиэм?..

РИТА—ССТА—МТИ фотолара.

 Литературный
МУНДУК

Болтоног орто оскуолатын саха литературатын таптааччылары (Учуутал А. М. Слендов) быһылалы үлэлэрин саха советскай литературатын төрүттээбит П. А. Ойуунускай 100

саахын туолуутугар аныыаллар. Оголор кыра кэпсээннэри, остуорубалары, хоһооннору айаллар, бэл оһуонай суруйаллар. Билигин кинилэр айымньыларын кытта бйдсинг.

Гриша АММОСОВ, VII кылаас

Куоска уонна кутуйах

(Ostryoidea)

Выйылар-быйыр куоска уокка кутууках быйр бала-
лаанга олоорбуттар,
ууһу. Сайынан иккэн
сир астаан, бултаан-
алтаан, кууһуун бала-
лаанга тыһыны буолбатын
дэн буорунан сыбаан,
пындааннах кыһын у-
стата уокка оттор ма-
стаа балэмизэн, тугу бу-
буттарын үлэстэн үү-
гэйдик олоорбуттар. Иккөн-
лөр олоор алаастара
ууһу айылдалах сир
абат.

Куоскалаах нутуһах
уугуохтарынан тэн. кийи-

Бызыыр-бызыр, аны-
гы үйз адыс анараа өр-
түгөр бүлүүнэ, нурдук
төгүрүк, өртөгүтүр күөл-
лөх, кытыастыгар халыг
ойуурдаах алааска ороон-
иырдоох элэхсин өлөр-
буттара эбитэ үһү

Киялар Дьөгөгөй айыыта балхтээбит ха-
ныг албэх сыдылаахта-
ра, сөччө албэх кынах-
таахтара. Кэминэ-кэи-
эс, хомнуу-хойут оюн-
ордоох эмээхкитэ
ныас ойо төрөөбүт.

Даша СЕДАЛИЩЕВА,
VI кылас

БУ БАЛАҒАНТАН

Бу ыранкы баладан,
Бу тус түнүктөри
Эп сөзү көрүм,
Бу мана төрөбүз

лик излэсэтэр эбиттэр. Куоска булугас, сытыга ойдох, соротогун булугу барар эбит. Оттон кутуулах — асыгыт, куоска булугаан кэлээдигэр эбитэр. Биирде куоска сынылыттан бийитиннээдэр улахан дьыдыни булан агаралыт. Илээн улаханньык үөрбүттэр. Дьыдымнарин Санаа Дьылга сизэх буолан сүбэлэспиттэр уонна умуһаха уурбүттэр. Кутуулах куоскада эһит: «Барыаһыа буһарыам, ордугун аска кутуом. Эн билиэхэ элбэх буолуо, оһон ыалдыыттары ыһырыахпыт». Куоска сөбүлэспит.

Кылааданнаах кыйын кэлбит. Куоска сарсыарда эрдэ туран оновун оттубут, нингөр саааабыт. «Кутуулах турдаабына, барыанна буһарыа, ас астыа. Оттон эини омуоха дээрн ыалдыттары ыгыртан көспөннүн», Нинэ тынан куоска долотторугар барбыт. Нини тахсанын кыта кутуулах туран дыдыкэни уоран сизбит уонна күрээбит. Оттон ыла кутуулах ыал аһын уоран сиыр буолубут, оттон куоска кыйынтып-абатын дыогно олоҕхолон көспүр, кутуулахтары тутан сиыр буолубут. Кутуулах түүнүн эрэ сымдар ол нини куоска хараа түүнүн тогтатар үһү.

О.Л. СЛЕПЦОВА, VI кылас

ӨТӨХ ЭРБЭНИНЭ

Кыметари күнүнөн буол-
бакка, чааһынан улаатан
искирт. Ол ахсын киэр-
кайдар-кириэйдэр. Ол ты-
һан баран дьүүһүнү кө-
рүө-көрүө тыһынан
оонньуу ололор буола
улааппыт. Ошонньердоох
эхэлэхсин ололорго туту да
гылыматын иһин ыһаан-
сондох. Улам кыһааһын

өлөн халдбыттар. Кымы-
тара дээнэ өлдүүтүг
ымыр да тымнытах хата,
үөрбүт. Ону айылар
билэннэр кыгы хатым-
лаах эрбашына' кубу-
луплуттар. Онтон ыла
бырабылыбыт өтөхтөр-
гө, кирдээх-хахтаах сир-
дэргэ эрбашы үүнэр
бүөлбүт.

Саха өрөөн өйдөөдө,
Үүнэн-үрдээн көппүтэ,
Ойуунускай даппыта,
Күнн кэрэ хоһооннорун
Байнаха кэрэс.

Люд КРОННИКОВА,
VI класс

КУОВАХ

Костубажкин буютан.

Сына ПЛАТОНОВ,
VII класса

ОБЪЕКАН

Талын талба хонгуулах
Таатга үрөх үрдүгэр
Төрөөн-үөсөөн улааныг
Ойууһуһаа убайбыт
Олодуура сааһыгар
Оонһообомго ухтатан,
Оттуу-маһыа барара,
Тулаһах кыра уолчаан
Тойотторго үлэээн,
Тот олоһу билбөккө,
Толугуруу мөхсөрө
Үүнэр-сайдар каскиллээх
Утуһаһиһээх ыччаныг
Үөрөх-билиһ эсэлүүһүн

Үүнэн-сайдан, удаатан,
 Сахалартан аан бастаан
 Сана олох туһугар
 Сатамлаахтык охсуспуг
 Салайлааччы буолбуга,
 Олохтобуг сүрүгэр
 Олох-дьаһах тупсуутун,
 Олохтоохтук хоһуйан,
 Уруйдуура, алгыһара,
 Кини кэриэс тылларын,
 Кэрэ-ирээс санаатыр
 Канчээрдэтир атчачылар
 Кэриэстээхтээх нэстээхтүг,
 Үөрэх-билир суолусар,
 Билин-воруу туһугар
 Бары күүһү түмэммин
 Баастыһыыра үөрэхтээх,
 Бэрээдэктээх буолуоххут,
 Ойууһуһунай убаабыт
 Утго аатын, олохун
 Ниннигэтин даарыы
 Малдьан оро тутуоххут.

Народный депутаттар өрбйуоннаады Сэбиэттэро, өрбйуон дыһалтатта, өрбйуоннаады ветераннар сэбиэттэро гражданскай сэрш уонна Ада дойдуну көмүскүүр Улуу сэрш кыттылаада, советскай тутуу ветеран

ЧИЧИРОВ Иван Иванович I
өлбүтүзгн кыыныгар, уолдугар, сизинэригэр,
бары чугас дьонугар дйрин кутурбаанырын
тиэрдэллэн.

—кыялыгар Феоданова Матрена Ивано-
нага дуусалар.

Таптылар жыйындары
СЛЕПЦОВА Христина Петровна
ушул ыраакан ызыракеттан Верхоянский оро-
Вуонугар олбугунаан оройуонналары жана ба-
дыаага неджестратытар Римма Ниюнепьян-
на, стоматолог-врачытар Александр Егорович
Кориккиндред дирин куугурбамыстан тыр-
дубат.

Доруубуна харистибылын управлениета,
книг баазына профкома

Редактор П. И. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

Учредители (соучредители) газеты «Сага олох» — Министерство печати и массовой информации Республики Саха (Якутия), Редакция, Местная администрация района, Районный Совет народных депутатов. Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты 54967. Объем — 1 усл. печ. лист. Тираж — 3862.

3A1A3 NINE 23-24.

Чураччинская районная типография Мининформпечати Республики Саха (Якутия) с Чурапча, ул. Карла Маркса, 28 «а»